

Investigating the relationship between commitment to religious values and academic burnout of first secondary students in Dashtestan city

Zahra Vahdani: MA of Department of Educational Science, Boushehr Branch, Islamic Azad University, Boushehr, Iran.

Falahnaz Atashi*: Assistant Professor, Department of Educational Science, Boushehr Branch, Islamic Azad University, Boushehr, Iran.

Abstract

Introduction: The aim of the present study was to investigate the relationship between commitment to religious values and academic burnout of the first secondary level students of Dashtestan city.

Method: The statistical population of the present study was made up of 5390 students of the first secondary level of Dashtestan city. The sample size of this research included 358 people, which was obtained through cluster sampling. The tools of data collection in this research were the questionnaires of commitment to religious values of Khodayari Fard et al.

Findings: The results of the research showed that there is a negative and significant relationship between commitment to religious values and academic burnout of students, meaning that the lower the commitment to religious values of students, the higher their academic burnout and vice versa.

Conclusion: The general conclusion of the research showed that by strengthening the commitment to religious values among students, it is possible to improve their academic burnout in schools.

Keywords: Commitment to religious values, academic burnout, students.

*Corresponding author: Assistant Professor, Department of Educational Science, Boushehr Branch, Islamic Azad University, Boushehr, Iran.

Email: falahnazatashi1347@gmail.com

DOI: [10.22034/esbam.2023.429529.1038](https://doi.org/10.22034/esbam.2023.429529.1038)

Investigating the relationship between commitment to religious values and academic burnout of first secondary students in Dashtestan city

Detailed Abstract

Introduction: The aim of the present study was to investigate the relationship between commitment to religious values and academic burnout of the first secondary level students of Dashtestan city.

Materials and methods: The research method used in this research is descriptive correlation type. The statistical population of this research included 5390 students of the first secondary level of Dashtestan city in the academic year of 1402-1401. In this research, using Cochran's sample size estimation formula with a statistical population size of 5390 people at a confidence level of 95% with a probability of error of 5%, the sample size was calculated as 358 people. There are different methods for selecting the sample, and in this research, due to the size and dispersion of the statistical population, the multi-stage cluster sampling method was used. For this purpose, first, 4 schools were randomly selected from among the first secondary schools of Dashtestan city, then a certain number of students were randomly selected from each school and from different grades, and after full explanations, the questionnaire was given to them to complete. it placed.

Results and discussion: The results of the research showed that there is a negative and significant relationship between commitment to religious values and academic burnout of students, meaning that the lower the commitment to religious values of students, the higher their academic burnout and vice versa.

Examining and explaining the above hypothesis shows that the commitment to religious values practically as a value system directs and targets human movements and leads to psychological and human elevation and evolution. Adhering to religious values as a value system unifies students' lives. The highest value system that gives unity to man is the religious value system. This value system touches all aspects of students' lives and includes everything that ultimately prepares the necessary ground for a healthy personality and life. The more students have religious values and are bound to perform religious acts, the more suitable they will be for academic enthusiasm and academic burnout, and these beliefs, in the event of mental problems such as depression, will improve the individual. It can play a significant role. Commitment to religious belief is a firm belief in religion in the practice of its obligations in all dimensions of rulings, beliefs and ethics, except perhaps people who have a religious appearance but do not know anything about the truths of religion, so familiarity with social factors affecting adherence It is effective to religious values and how to cultivate them to realize students' adherence to religious values. Committed students, having commitment and sense of responsibility, perform their duties in the best way and make the educational system efficient and effective. Paying attention to students' problems and improving their personal and social dignity will

improve the quality of education. The results of reducing the personal and social prestige and dignity of students in schools cause a decrease in the academic status and as a result lead to a decrease in academic enthusiasm and a threat to the education and upbringing of the future generation, therefore, creating suitable opportunities to achieve the real dignity and dignity of students. It is one of the cases that should be the primary concern of officials and official planners in the field of education. Commitment to religious feelings is one of the other important indicators that plays an important role among students. Commitment to religious emotions refers to a set of worldviews and ideologies, the use of which can determine a person's way of life. Undoubtedly, commitment to religious emotions strengthens and prepares a person against the onslaught of anxiety, doubt and despair. The value of every religious person depends on the level of development of his awareness and insight and knowledge, and as long as the fundamental knowledge of religion is not formed, it cannot play a decisive role in the growing life of a person, and this is reason, reasoning and insight. which determines the value and manner of religious emotions and feelings, gives meaning and meaning to it, and makes it grow and deepen. Academic burnout can have a destructive effect on students' personal and academic lives. On the other hand, academic burnout is one of the problems of the educational system at all levels of education, which causes a waste of human resources and expenses. In addition to the negative effects that burnout has during education, it also has other long-term effects. Students who experience burnout during their studies will be less proficient in tasks in the future, use the results of research conducted in the field of education less, and tend to They have a higher dropout rate, so learning how to prevent and manage it will help you stay fit for the rest of your life. Undoubtedly, managers and teachers are more effective than any other factor in reducing students' academic burnout and all-round development of students' personality. On the other hand, academic burnout is a form of physical and mental fatigue and usually students who have a high level of stress have experienced it. Academic burnout in educational situations is defined as a feeling of fatigue due to the demands and requirements of education, having a pessimistic and uninterested feeling towards course materials and assignments, and a feeling of poor personal progress in academic and academic affairs, and it is one of the factors affecting the reduction of Motivation and academic progress of students. Therefore, in the discussion of research proposals, it should be stated that it is very necessary to inform schools of the results of this research and the necessity of planning in the field of improving academic burnout among students. In the structure of schools, paying attention to the commitment to religious values should be placed at the top of the work of managers and teachers, so that the level of academic burnout of students can be improved accordingly.

Conclusion: The general conclusion of the research showed that by strengthening the commitment to religious values among students, it is possible to improve their academic burnout in schools.

Keywords: Commitment to religious values, academic burnout, students.

بررسی رابطه تعهد به ارزش های دینی با فرسودگی تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان دشتستان

زهرا وحدانی: کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران.
فلکناز آتشی*: استادیار گروه علوم تربیتی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران.

چکیده

مقدمه: هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه تعهد به ارزش های دینی با فرسودگی تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان دشتستان بود.

روش کار: جامعه آماری پژوهش حاضر را ۵۳۹۰ نفر از دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان دشتستان تشکیل دادند. حجم نمونه این پژوهش شامل ۳۵۸ نفر بود که از طریق نمونه گیری خوشه ای بدست آمد. ابزار جمع آوری داده ها در این تحقیق پرسشنامه های تعهد به ارزش های دینی خدایاری فرد و همکاران (۱۳۹۲) و فرسودگی تحصیلی برسو، سالانوا و اسپجلی (۲۰۰۷) بود.

نتایج: نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که بین تعهد به ارزش های دینی با فرسودگی تحصیلی دانش آموزان رابطه منفی و معناداری وجود دارد به این معنا که هر چقدر تعهد به ارزش های دینی دانش آموزان کمتر باشد، میزان فرسودگی تحصیلی آنان بیشتر می شود و بالعکس.

نتیجه گیری: نتیجه گیری کلی پژوهش نشان داد که با تقویت تعهد به ارزش های دینی در بین دانش آموزان می توان به بهبود فرسودگی تحصیلی آنان در مدارس کمک فراوانی نمود.

واژگان کلیدی: تعهد به ارزش های دینی، فرسودگی تحصیلی، دانش آموزان.

***نویسنده مسؤل:** استادیار گروه علوم تربیتی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران.

مقدمه

اهمیت دوره متوسطه پس از دوره ابتدایی نمایان می‌شود. این مقطع، دوره تعلیمات عمومی به شمار می‌رود؛ دوره‌ای که انتقال از کودکی را به اواخر دوره نوجوانی و شروع جوانی، به عهده دارد. دوره متوسطه، از لحاظ مبانی فلسفی، زیستی، روانی و اجتماعی دوره بسیار مهمی است. دوره‌ای که آموزش عمومی را به آموزش عالی پیوند می‌دهد و گروه کثیری را برای ورود به جامعه و بازار کار مهیا می‌کند؛ از این‌رو هر نوع نارسائی و خلل در این دوره مستقیماً بر عملکرد و کیفیت هر دو حلقه آموزش، عمومی و عالی، تأثیر بسزائی خواهد داشت (قهرمان، ۱۳۹۵). دوره متوسطه از دوره‌های مهم، حساس و مؤثر در زندگی فردی و اجتماعی دانش‌آموزان است. دوره‌ای است که به سبب وضع زیستی، اجتماعی و روانی دانش‌آموزان آن با سایر دوره‌های تحصیلی مشترکات و تمایزاتی دارد و دارای طیف وسیعی است که دوران نوجوانی را در بر می‌گیرد و در انتهای طیف به دنیای جوانی می‌رسد (آقامحمدیان، ۱۳۹۸). در دوره متوسطه، قسمت اعظم استعدادها و اختصای نوجوان و جوان بروز می‌کند، قدرت یادگیری آنان به حد اعلاء خود می‌رسد، کنجکاوی آنان جهت معینی می‌یابد و مسائل جدید زندگی نظیر انتخاب رشته، انتخاب حرفه و شغل، اداره خانواده و گرایش به مرام و مسلک، ذهن آنان را به خود مشغول می‌دارد و به مرحله ادراک ارزش‌های اجتماعی، اقتصادی و معنوی می‌رسند؛ از این‌رو این دوره در نظام‌های تعلیم و تربیت کشورهای مختلف جهان اهمیت زیادی دارد (آموزگار، ۱۳۹۲). از طرفی تعهد به ارزش‌های دینی عملاً به عنوان یک سیستم ارزشی به حرکت‌های انسان جهت داده، هدفمند نموده و به سوی اعتلای روانی، انسانی و تکامل رهنمون می‌سازد. پایبندی به ارزش‌های دینی به عنوان یک سیستم ارزشی باعث وحدت بخشیدن به حیات دانش‌آموزان می‌شود. بالاترین سیستم ارزشی که به انسان وحدت یکپارچگی می‌دهد سیستم ارزشی دینی است. این سیستم ارزشی روی تمام وجوه زندگی دانش‌آموزان انگشت گذاشته و همه چیز را شامل شده که نهایتاً زمینه لازم را جهت یک شخصیت و زندگی سالم آماده می‌کند (قهرمان، ۱۳۹۵). دانش‌آموزان، هر چه از ارزش‌های دینی بیشتری برخوردار باشد و مقید به انجام دادن اعمال مذهبی گردد به همان میزان، به اخلاق و رضایت شغلی مناسب تری خواهند داشت و این اعتقادات، در صورت بروز مشکل روانی از جمله افسردگی، در بهبود فرد، نقش به‌سزایی می‌تواند داشته باشد. البته منظور از تعهد به ارزش‌های دینی، اعتقاد راسخ به دین در عمل به فرایض آن در همه‌ی ابعاد احکام، اعتقاد و اخلاق است و الا چه بسا افرادی که ظاهری دینی دارند اما از حقایق دین، هیچ اطلاعی ندارند (صالحی، ۱۳۹۶). از طرفی تعهد به ارزش‌های دینی از دیگر شاخص‌های مهمی که در بین دانش‌آموزان نقش مهم و اساسی دارد. تعهد به ارزش‌های دینی مجموعه اقدامات، رفتارها، باورها و نگرش‌هایی است که در ارتباط با اصول دین، فروع دین و اخلاقیات مرتبط با مذهب عنوان می‌شود. از سوی دیگر تعهد به ارزش‌های دینی به مجموعه‌ای از جهان بینی و ایدئولوژی اطلاق می‌شود که استفاده آنها می‌تواند شیوه زندگی فرد را تعیین کند (رضاخانی مقدم، ۱۳۹۶). بدون تردید تعهد به ارزش‌های دینی، انسان را در مقابل هجوم اضطراب، تردید و ناامیدی نیرومند و آماده می‌سازد. ارزش هر فرد مذهبی به میزان رشد آگاهی و بصیرت و دانایی وی بستگی دارد، و تا زمانی که شناخت اصولی از مذهب شکل نگرفته باشد، نمی‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در زندگی رو به رشد فرد داشته باشد و این عقل و استدلال و بصیرت است که ارزش و چگونگی هیجان و احساسات مذهبی را تعیین نموده، به آن معنی و مفهوم داده و رشد یافته و عمیق می‌سازد (شیخ‌علیزاده، ۱۴۰۱).

فرسودگی تحصیلی^۱ یک شکل از خستگی جسمی و روحی است و معمولاً دانش‌آموزانی که سطح بالایی از استرس را دارند آن را تجربه کرده‌اند. فرسودگی به عنوان یک سندرم سه بعدی؛ زوال شخصیت، خستگی هیجانی و تمامیت فردی کاهش یافته مورد توجه قرار می‌گیرد که به موقعیتها و بافتهای آموزشی گسترش پیدا کرده و با عنوان فرسودگی تحصیلی نام برده

می شود. فرسودگی تحصیلی در موقعیت های آموزشی به عنوان احساس خستگی به خاطر تقاضاها و الزامات تحصیل، داشتن یک حس بد بینانه و بدون علاقه نسبت به مطالب و تکالیف درسی و احساس پیشرفت شخصی ضعیف در امور درسی و تحصیلی تعریف می شود و یکی از عوامل موثر بر کاهش انگیزه و عملکرد تحصیلی دانش آموزان می باشد (اسچنک^۱، ۲۰۱۷). فرسودگی تحصیلی می تواند تاثیر مخربی بر روی زندگی شخصی و تحصیلی دانش آموزان داشته باشد. فرسودگی یک حالت ذهنی و فیزیکی سالم نیست و نباید به عنوان یک نشانه مثبت از سخت کار کردن تفسیر شود. فرسودگی تحصیلی یکی از مسائل گریبان گیر سیستم آموزشی در همه مقاطع تحصیلی است که موجب هدر رفتن نیروی انسانی و هزینه های صرف شده می شود. فرسودگی علاوه بر اثرات منفی که در زمان تحصیل دارد دارای تاثیرات بلندمدت دیگری نیز هست، دانش آموزانی که در طی تحصیل دچار فرسودگی می شوند در آینده کمتر به وظایف شغلی مسلط بوده، از نتایج پژوهش های انجام شده در حیطه شغلی کمتر استفاده می کنند و تمایل به ترک خدمت بالاتری بعد از اشتغال دارند (مصری آبادی، ۱۳۹۷). برطرف کردن فرسودگی تحصیلی نیاز به شناخت محدودیت های شما به عنوان یک انسان و دانستن اینکه چقدر بر رویتان اثرگذار است، داشته باشد. حتی بزرگسالان نیز این نوع فرسودگی را تجربه می کنند، بنابراین یادگیری نحوه جلوگیری از آن و مدیریت آن به شما کمک می کند تا برای ادامه زندگی تان مناسب عمل کنید (غلامی، ۱۴۰۱). همچنین با بررسی پژوهش ها در داخل و خارج در راستای موضوع مشخص شد که تاکنون پژوهشی جامع در مورد تاثیر آموزش مسئولیت پذیری بر اساس رویکرد گلاسر بر خودکارآمدی دانش آموزان صورت نگرفته است و صرفاً موضوعاتی نسبتاً نزدیک در این حوزه انجام شده از جمله اینکه: ثقه الاسلامی (۱۴۰۱)، غلامی (۱۴۰۱)، مهدی پور (۱۴۰۰)، شیخ الاسلامی (۱۳۹۷)، اکبریان (۱۳۹۵)، هو^۲ (۲۰۱۴)، زو^۳ (۲۰۲۰)، لال^۴ (۲۰۲۰)، راند^۵ (۲۰۲۰)، هولتشلگ^۶ (۲۰۲۰)، صنایعی^۷ (۲۰۱۹) و ورمیر^۸ (۲۰۲۲) در پژوهش های خود به بررسی رابطه تعهد به ارزش های دینی با فرسودگی تحصیلی دانش آموزان تاکید داشته اند.

در بحث اهمیت و ضرورت پژوهش می بایست بیان نمود که تعهد به ارزش های دینی عملاً به عنوان یک سیستم ارزشی به حرکت های انسان جهت داده، هدفمند نموده و به سوی اعتلای روانی، انسانی و تکامل رهنمون می سازد. پایبندی به ارزشهای دینی به عنوان یک سیستم ارزشی باعث وحدت بخشیدن به حیات دانش آموزان می شود. بالاترین سیستم ارزشی که به انسان وحدت یکپارچگی می دهد سیستم ارزشی دینی است. این سیستم ارزشی روی تمام وجوه زندگی دانش آموزان انگشت گذاشته و همه چیز را شامل شده که نهایتاً زمینه لازم را جهت یک شخصیت و زندگی سالم آماده می کند. دانش آموزان، هر چه از ارزش های دینی بیشتری برخوردار باشد و مقید به انجام دادن اعمال مذهبی گردد به همان میزان، فرسودگی تحصیلی مناسب تری خواهند داشت و این اعتقادات، در صورت بروز مشکل روانی از جمله افسردگی، در بهبود فرد، نقش به سزایی می تواند داشته باشد. البته منظور از تعهد به ارزش های دینی، اعتقاد راسخ به دین در عمل به فرایض آن در همه ی ابعاد احکام، اعتقاد و اخلاق است و الا چه بسا افرادی که ظاهری دینی دارند اما از حقایق دین، هیچ اطلاعی ندارند، بنابراین آشنایی با ارزش های دینی و نحوه ی پرورش آن برای تحقق تعهد به ارزش های دینی با فرسودگی تحصیلی دانش آموزان مؤثر

-
- 1- Schenke
  - 2- Hou
  - 3- Xu
  - 4- Lal
  - 5- Rand
  - 6- Holtschlag
  - 7- Sanaie
  - 8- Vermeir

می باشد. بنابر آنچه بالا گفته شد سؤال اصلی در این تحقیق به این صورت مطرح است که آیا بین تعهد به ارزش های دینی با فرسودگی تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان دشتستان رابطه وجود دارد؟

روش شناسی

روش تحقیق بکار گرفته شده در این پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی می باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل ۵۳۹۰ نفر از دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان دشتستان در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بود. در این تحقیق با استفاده از فرمول برآورد حجم نمونه کوکران با حجم جامعه آماری ۵۳۹۰ نفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد با احتمال خطای ۵ درصد، حجم نمونه برابر ۳۵۸ نفر محاسبه شد. برای انتخاب نمونه، روش های مختلفی وجود دارد، که در این تحقیق با توجه به وسعت و پراکندگی جامعه آماری از روش نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای استفاده شد. برای این منظور ابتدا از بین مدارس مقطع متوسطه اول شهرستان دشتستان به صورت تصادفی ۴ مدرسه انتخاب شد آنگاه از هر آموزشگاه منتخب و از پایه مختلف به تعداد مشخص دانش آموزان به صورت تصادفی انتخاب شدند و پس از توضیحات کامل پرسشنامه جهت تکمیل در اختیار آن ها قرار گرفت. ابزار گردآوری اطلاعات شامل دو پرسشنامه زیر است.

۱) پرسشنامه تعهد به ارزش های دینی خدایاری فرد و همکاران (۱۳۹۲): پرسشنامه سنجش تعهد به ارزش های دینی توسط خدایاری فرد و همکاران تهیه شده است. این پرسشنامه شامل ۴۰ سؤال و ۴ خرده مقیاس (باور دینی ۱-۴-۷-۱۱-۱۴-۱۷-۲۱-۲۴-۲۷-۳۱-۳۴-۳۷، عواطف دینی ۳-۶-۹-۱۳-۱۶-۱۹-۲۳-۲۶-۲۹-۳۳-۳۶-۳۹، رفتار دینی ۲-۵-۸-۱۲-۱۵-۱۸-۲۲-۲۵-۲۸-۳۲-۳۵-۳۸) و وانمود اجتماعی (۱۰-۲۰-۳۰-۴۰) می باشد. سوالات این پرسشنامه بر مبنای طیف لیکرت شش درجه ای نمره گذاری می شود که نمرات آزمودنی به هر سؤال بر روی یک مقیاس شش درجه ای لیکرت از همیشه = ۵ تا هرگز = ۰ مشخص می شود. دامنه نمرات این پرسشنامه بین ۴۰ تا ۲۰۰ در نوسان می باشد. شایان توضیح است که نمره بالا در هر یک از خرده مقیاسها به معنای بالاتر بودن گرایشهای دینداری گزارش شده است. به عبارتی هر چه نمره کل آزمودنی در این مقیاس بالاتر باشد، نشان دهنده میزان نگرش و باورهای بالای وی در خصوص اعتقادات دینی و مذهبی می باشد. خدایاری فرد و همکاران (۱۳۹۲) روایی پرسشنامه را در تحقیق خود به کمک تحلیل سازه ۰/۸۳ گزارش نمودند. روایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب همبستگی هر سؤال با نمره کل محاسبه گردید و نشان داد که همه سوالات با نمره کل همبستگی معنی داری دارند. خدایاری فرد و همکاران (۱۳۹۲) پایایی خردهمقیاس های پرسشنامه را بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۸۱ گزارش نمودند. پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ گزارش شد.

۲) پرسشنامه فرسودگی تحصیلی برسو، سالانوا و اسپفلی (۲۰۰۷): مقیاس فرسودگی تحصیلی توسط برسو، سالانوا و اسپفلی (۲۰۰۷) ساخته شده است. این پرسشنامه سه حیطه فرسودگی یعنی خستگی تحصیلی (سوالات ۱، ۴، ۷، ۱۰، ۱۳)، بی علاقهگی تحصیلی (سوالات ۲، ۵، ۱۱، ۱۴) و ناکارآمدی تحصیلی (سوالات ۳، ۸، ۹، ۱۲، ۱۵) را می سنجد. مقیاس پرسشنامه در طیف ۵ درجه ای لیکرت از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) می باشد. دامنه امتیاز این پرسشنامه بین ۱۵ تا ۷۵ خواهد بود. روایی پرسشنامه توسط برسو، سالانوا و اسپفلی (۲۰۰۷) از طریق اعتبار ملاکی ۰/۸۳ گزارش شده است. روایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب همبستگی هر سؤال با نمره کل محاسبه گردید و نشان داد که همه سوالات با نمره کل همبستگی معنی داری دارند. برسو، سالانوا و اسپفلی (۲۰۰۷) پایایی پرسشنامه را در تحقیق خود به کمک ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ گزارش نمودند. پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۸۰ گزارش شد.

یافته ها

جدول ۱ نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنوف برای فرض توزیع نرمال

متغیرها	آماره	سطح معناداری
تعهد به ارزش های دینی	۰/۲۰۹	۰/۰۸۵
فرسودگی تحصیلی	۰/۱۴۶	۰/۱۴۱

نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنوف در جدول ۱ نشان می دهد که سطح معناداری برای متغیرهای این تحقیق بیشتر از ۰/۰۵ است، بنابراین آماره کولموگروف- اسمیرنوف در خصوص متغیرها در سطح ۰/۰۵ خطا معنی دار نبوده و بر این اساس توزیع متغیرها نرمال می باشد. لذا فرضیه های تحقیق را با استفاده از روش های آمار استنباطی پارامتریک مانند ضریب همبستگی پیرسون مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۲ همبستگی بین تعهد به ارزش های دینی و فرسودگی تحصیلی دانش آموزان

فرسودگی تحصیلی		متغیرها
سطح معنی داری	ضریب همبستگی	
۰/۰۱	-۰/۱۵۵	تعهد به ارزش های دینی

نتایج ضریب همبستگی پیرسون مندرج در جدول ۲ بیانگر رابطه منفی و معناداری بین تعهد به ارزش های دینی و فرسودگی تحصیلی دانش آموزان مدارس متوسطه می باشد به این معنا که هر چقدر تعهد به ارزش های دینی دانش آموزان کمتر باشد، میزان فرسودگی تحصیلی آنان بیشتر می شود و بالعکس. این رابطه در سطح ($P < 0/01$) معنادار می باشد.

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر به دنبال بررسی رابطه تعهد به ارزش های دینی با فرسودگی تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان دشتستان بود. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که بین تعهد به ارزش های دینی با فرسودگی تحصیلی دانش آموزان رابطه منفی و معناداری وجود دارد به این معنا که هر چقدر تعهد به ارزش های دینی دانش آموزان کمتر باشد، میزان فرسودگی تحصیلی آنان بیشتر می شود و بالعکس.

مشابه با این یافته ها در تحقیقات ثقه الاسلامی (۱۴۰۱)، غلامی (۱۴۰۱)، مهدی پور (۱۴۰۰)، شیخ الاسلامی (۱۳۹۷)، اکبری (۱۳۹۵)، هو (۲۰۱۴)، زو (۲۰۲۰)، لال (۲۰۲۰)، راند (۲۰۲۰)، هولتسلاگ (۲۰۲۰)، صناعی (۲۰۱۹) و ورمیر (۲۰۲۲) به دست آمده است. بررسی و تبیین فرضیه فوق نشان می دهد تعهد به ارزش های دینی عملاً به عنوان یک سیستم ارزشی به حرکت های انسان جهت داده، هدفمند نموده و به سوی اعتلای روانی، انسانی و تکامل رهنمون می سازد. پابندی به ارزشهای دینی به عنوان یک سیستم ارزشی باعث وحدت بخشیدن به حیات دانش آموزان می شود. بالاترین سیستم ارزشی که به انسان وحدت یکپارچگی می دهد سیستم ارزشی دینی است. این سیستم ارزشی روی تمام وجوه زندگی دانش آموزان انگشت گذاشته و همه چیز را شامل شده که نهایتاً زمینه لازم را جهت یک شخصیت و زندگی سالم آماده می کند. دانش آموزان، هر

چه از ارزش های دینی بیشتری برخوردار باشد و مقید به انجام دادن اعمال مذهبی گردد به همان میزان، فرسودگی تحصیلی مناسب تری خواهند داشت و این اعتقادات، در صورت بروز مشکل روانی از جمله افسردگی، در بهبود فرد، نقش به سزایی می تواند داشته باشد. تعهد به باور دینی، اعتقاد راسخ به دین در عمل به فرایض آن در همه ی ابعاد احکام، اعتقاد و اخلاق است و الا چه بسا افرادی که ظاهری دینی دارند اما از حقایق دین، هیچ اطلاعی ندارند، بنابراین آشنایی با عوامل اجتماعی موثر بر پایبندی به ارزشهای دینی و نحوه ی پرورش آن برای تحقق پایبندی به ارزشهای دینی دانش آموزان مؤثر می باشد. دانش آموزان متعهد با داشتن التزام و احساس مسوولیت وظایف خود را به بهترین نحو انجام داده و موجب کارآیی و اثربخشی و بهره‌وری نظام آموزشی می‌شوند. توجه به مشکلات دانش آموزان و ارتقای منزلت فردی و اجتماعی او سبب بهبود کیفیت کار آموزش می‌شود. نتایج کاهش اعتبار و منزلت فردی واجتماعی دانش آموزان در مدارس باعث کاهش وضعیت تحصیلی و در نتیجه منجر به کاهش فرسودگی تحصیلی و تهدیدی برای تربیت و پرورش نسل آینده می‌شود، بنابراین ایجاد فرصت‌های مناسب جهت دستیابی به شأن و منزلت واقعی دانش آموزان از جمله مواردی است که در درجه نخست باید دغدغه فکری کارگزاران و برنامه‌ریزان رسمی عرصه آموزش و پرورش باشد. تعهد به عواطف دینی از دیگر شاخص های مهمی که در بین دانش آموزان نقش مهم و اساسی دارد. تعهد به عواطف دینی به مجموعه ای از جهان بینی و ایدئولوژی اطلاق می شود که استفاده آنها می تواند شیوه زندگی فرد را تعیین کند. بدون تردید تعهد به عواطف دینی، انسان را در مقابل هجوم اضطراب، تردید و ناامیدی نیرومند و آماده می سازد. ارزش هر فرد مذهبی به میزان رشد آگاهی و بصیرت و دانایی وی بستگی دارد، و تا زمانی که شناخت اصولی از مذهب شکل نگرفته باشد، نمی تواند نقش تعیین کننده ای در زندگی رو به رشد فرد داشته باشد و این عقل و استدلال و بصیرت است که ارزش و چگونگی هیجان و احساسات مذهبی را تعیین نموده، به آن معنی و مفهوم داده و رشد یافته و عمیق می سازد. فرسودگی تحصیلی می تواند تاثیر مخربی بر روی زندگی شخصی و تحصیلی دانش آموزان داشته باشد. از سویی فرسودگی تحصیلی یکی از مسائل گریبان گیر سیستم آموزشی در همه مقاطع تحصیلی است که موجب هدر رفتن نیروی انسانی و هزینه های صرف شده می شود. فرسودگی علاوه بر اثرات منفی که در زمان تحصیل دارد دارای تاثیرات بلندمدت دیگری نیز هست، دانش آموزانی که در طی تحصیل دچار فرسودگی می شوند در آینده کمتر به وظایف مسلط بوده، از نتایج پژوهش های انجام شده در حیطه تحصیلی کمتر استفاده می کنند و تمایل به ترک تحصیل بالاتری دارند، بنابراین یادگیری نحوه جلوگیری از آن و مدیریت آن به شما کمک می کند تا برای ادامه زندگی تان مناسب عمل کنید. بدون تردید مدیران و معلمان بیش از هر عامل دیگر در کاهش فرسودگی تحصیلی دانش آموزان و رشد همه جانبه شخصیت دانش آموزان موثرند. از سویی فرسودگی تحصیلی یک شکل از خستگی جسمی و روحی است و معمولا دانش آموزانی که سطح بالایی از استرس را دارند آن را تجربه کرده اند. فرسودگی تحصیلی در موقعیت های آموزشی به عنوان احساس خستگی به خاطر تقاضاها و الزامات تحصیل، داشتن یک حس بدبینانه و بدون علاقه نسبت به مطالب و تکالیف درسی و احساس پیشرفت شخصی ضعیف در امور درسی و تحصیلی تعریف می شود و یکی از عوامل موثر بر کاهش انگیزه و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می باشد.

از این رو در بحث پیشنهادات پژوهش می بایست بیان نمود که آگاه کردن مدارس از نتایج این پژوهش و ضرورت برنامه ریزی در زمینه بهبود فرسودگی تحصیلی در بین دانش آموزان بسیار ضرورت دارد. در ساختار مدارس توجه به تعهد به ارزش های دینی باید سرلوحه کار مدیران و معلمان قرار گیرد تا به تبع آن میزان فرسودگی تحصیلی دانش آموزان بهبود یابد.

References

- Agha Mohammadian, Hamid Reza, Hosseini, Seyed Mehran. (2018). Psychology of Puberty and Adolescence, Mashhad, Ferdowsi University Publications. [in persian]
- Amouzgar, Mohammad Hasan. (2012). Islamic ethics and education, Tehran: Parents' Association and Teachers' Publishing. [in persian]
- Akbarian, Faramarz. (2015). the relationship between religious attitude and students' academic enthusiasm and self-efficacy, School Psychology Journal, No. 2. [in persian]
- Gharmani, Jafar. (2015). Investigating the relationship between identity styles and religious attitudes with mental health in secondary school female students, World Conference on Psychology and Educational Sciences, Law and Social Sciences at the beginning of the third millennium, Shiraz. [in persian]
- Gholami, Mohammad. (2022). the relationship between religious attitudes and resilience and academic burnout of students, International Congress of Culture and Religious Thought.[in persian]
- Holtzschlag, C., Masuda, A. D., Reiche, B. S., & Morales, C. (2020). Why do millennials stay in their jobs? The roles of protean career orientation, goal progress and organizational career management. Journal of Vocational Behavior, 118, 103366.
- Hou, W. K., & Ng, S. M. (2014). Emotion-focused positive rumination and relationship satisfaction as the underlying mechanisms between resilience and psychiatric symptoms. Personality and individual differences, 71, 159-164.
- Lal, A., Tharyan, A., & Tharyan, P. (2020). The prevalence, determinants and the role of empathy and religious or spiritual beliefs on job stress, job satisfaction, coping, burnout, and mental health in medical and surgical faculty of a teaching hospital: A cross-sectional survey. La Revue de Médecine Interne.
- Mesrabadi, Javad., Kardan Helvai, Zhila. (2017). comparison of students with different academic affective clusters in terms of academic burnout, Educational Innovations Journal, No. 65. [in persian]
- Rezakhani Moghadam, Hamed, Babazadeh, Tawheed, Jobjar, Fatemeh, Aghazadeh, Zainab, Al Taha, Saeeda, Habibi, Aqeel. (2016). Investigating the components of religious attitude and its relationship with social capital in the patients who refer to health care centers in Koch, Isfahan. [in persian]
- Rand, K. L., Martin, A. D., & Shea, A. M. (2011). Hope, but not optimism, predicts academic performance of law students beyond previous academic achievement. Journal of Research in Personality, 45(6), 683-686.
- Sanaie, N., Vasli, P., Sedighi, L., & Sadeghi, B. (2019). Comparing the effect of lecture and Jigsaw teaching strategies on the nursing students' self-regulated learning and academic motivation: A quasi-experimental study. Nurse education today, 79, 35-40.
- Sheikh Alizadeh, Siavash, Mohammadi, Parisa. (2022). The relationship between religious attitude and self-efficacy and general health among the students of Shahid Madani University of Azerbaijan, the fourth national conference of professional researches in psychology and counseling with a teacher's perspective approach, Minab. [in persian]

- Salehi, Muslim, Panahi, Ahmed. (2016). Investigating the mediating role of job satisfaction in the relationship between religious attitude and resilience of elementary school teachers in Euclid city, Master's thesis of Islamic Azad University, Maroodasht branch. [in persian]
- Sheikh al-Islami, Ali. (2017). investigating the relationship between religious attitude and academic enthusiasm and academic support of students, *Cognitive Strategies in Learning*, Volume 6.
- Schenke, K., Ruzek, E., Lam, A. C., Karabenick, S. A., Eccles, J. S. (2017). "Heterogeneity of student perceptions of the classroom climate: a latent profile approach". *Learning Environments Research*, 20(3), 289-306.
- Thagha Al-Islami, Zahra and Pourheidari, Sepideh. (2022). Investigating the mediating role of empathy in the relationship between religious attitude and self-compassion with resilience in active volunteers in the health sector (Mashhad city), 10th National Conference on Law, Social Sciences and human, psychology and counseling, Shirvan. [in persian]
- Vermeir, P., Blot, S., Degroote, S., Vandijck, D., Mariman, A., Vanacker, T., & Vogelaers, D. (2018). Communication satisfaction and job satisfaction among critical care nurses and their impact on burnout and intention to leave: A questionnaire study. *Intensive and Critical Care Nursing*, 48, 21-27.
- Xu, C., Gong, X., Fu, W., Xu, Y., Xu, H., Chen, W., & Li, M. (2020). The role of career adaptability and resilience in mental health problems in Chinese adolescents. *Children and Youth Services Review*, 104893.